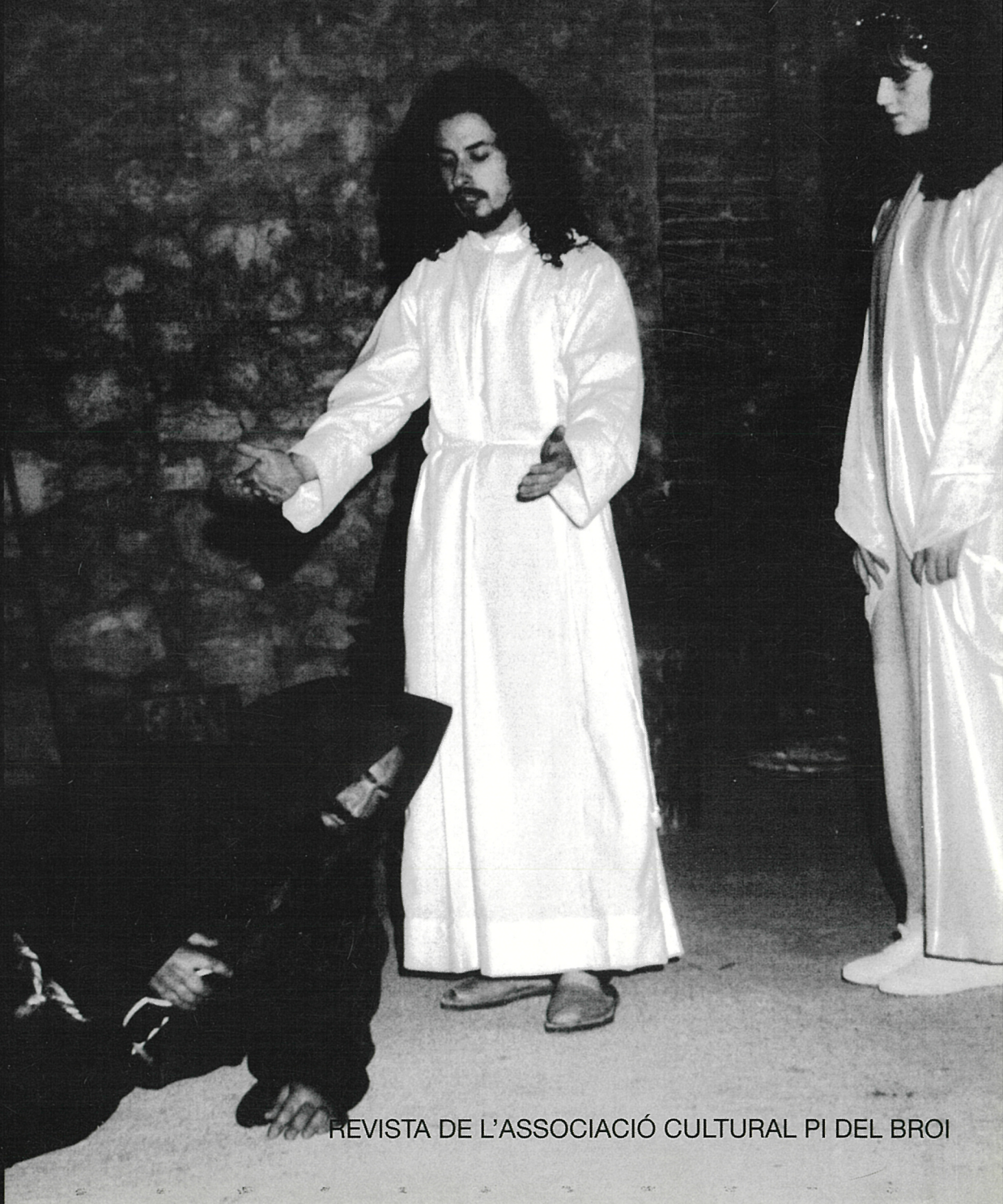

F A T U M E R

COR DE DIMONIS:

Guerra, guerra vol l'infern!
Si ham de fer caure l'Antoni,
no li peguésem encara,
que ja vencerà el dimoni (bis).
Tenim dames i mitjans i astúcia en abundor,
per a fer caure l'Antoni
de ple en la temptació.
Tot se pot fer, tot, tot, tot!
En Llucifer i el Banyut,
en cordes l'ham de lligar,
sense foc lo cremarem
i així l'infern guanyarà.
La barraca es cremarà!

Núm. 2
HIVERN 1996

TELÈFONS D'INTERÈS

- Ajuntament del Pinell	42 62 31	- Consell Comarcal Gandesa	42 00 18
- Metge del Pinell	42 60 61	- D.A.R.P. Gandesa	42 01 46
- Guardia Civil Pinell	42 62 32	- Punt d'Informació Juvenil	42 06 14
- Ambulàncies Creu Roja Gandesa	42 06 97	- Estació autobusos Gandesa	42 09 10
urgències	42 00 36	- RENFE Móra la Nova	40 03 49
- Creu Roja Batea	43 05 00	- RENFE Tortosa	44 26 25
- C.A.P. Gandesa Ambulatori	42 09 65	- Avaries telèfon	002
- Ambulatori Tortosa	50 03 33	- Avaries llum	44 00 32
- Residència Verge de la Cinta	44 33 00	- Bombers Urgències	42 00 80
- Hospital de la Santa Creu	50 05 33	- Bombers Consultes	42 08 85
- Quinta l'Aliança	50 13 44		

INFORMACIÓ AUTOBUSOS - Hispano Igualadina

Sortides de Gandesa

	De dilluns a divendres	Dissabtes	Festius
Tarragona	6,20-8,50-15,00-16,50	8,00-8,50-16,50	16,50
Reus	6,20-8,50-15,00-16,50	8,00-8,50-16,50	16,50
Barcelona	6,20-8,50-15,00-16,50	8,50-16,50	16,50
Alcanyís	10,00-19,00	10,00-19,00	10,00

Retorn a Gandesa

	De dilluns a divendres	Dissabtes	Festius
Sortida Barcelona	7,00-11,00-16,00	7,00-16,00	7,00
Sortida Tarragona	8,15-12,30-17,15-18,45	8,45-13,30-17,30	8,45
Sortida Reus	8,50-12,45-17,50-19,00	9,00-13,45-17,50	9,00
Sortida Alcanyís	8,00-16,00	8,00-16,00	16,00

Llocs de Sortida:

Barcelona: Corte Inglés Diagonal / Tarragona: Estació d'autobusos / Reus: Estació d'autobusos / Alcanyís: Ava.d'Aragó, nº 5 / Gandesa: Estació d'autobusos

Informació: 77 06 98

Nous horaris del servei regular per carretera entre Saragossa-Tortosa-Amposta-Sant Carles de la Ràpita-Vinaròs

Línia Vall de Roures-Tortosa, per Gandesa:

Anada			Tornada		
A	A	B	A	B	A
*	*	*	*	*	*
7.00	15.30	20.00	11.40	19.05	19.45
7.55	16.20	20.55	10.45	18.10	18.50
8.25	16.50	21.25	10.15	17.50	18.30
8.40	17.05	21.40	10.00	17.35	18.15
9.00	17.20	-	9.40	17.15	17.55
9.20	17.40	22.00	9.20	16.50	17.35
9.35	17.55	22.15	9.05	16.35	17.20
9.50	18.15	-	8.50	16.20	17.05
10.05	18.35	22.45	8.35	16.05	16.50
10.10	18.40	-	8.30	16.00	16.45
10.20	18.50	23.00	8.15	15.45	16.30
10.35	19.00	-	8.10	15.40	16.25
10.45	19.15	-	7.55	15.25	16.10

11.00	19.30	23.25	Amposta	7.45	15.15	16.00
11.15	19.45	23.45	Sant Carles	7.30	15.00	15.50
11.25	20.05	-	Cases d'Alcanar	7.15	14.45	15.25
11.30	20.10	-	Alcanar	7.10	14.40	15.20
11.45	20.25	0.00	Vinaròs	7.00	14.30	15.10
-	-	-	Benicarló	6.30	-	-

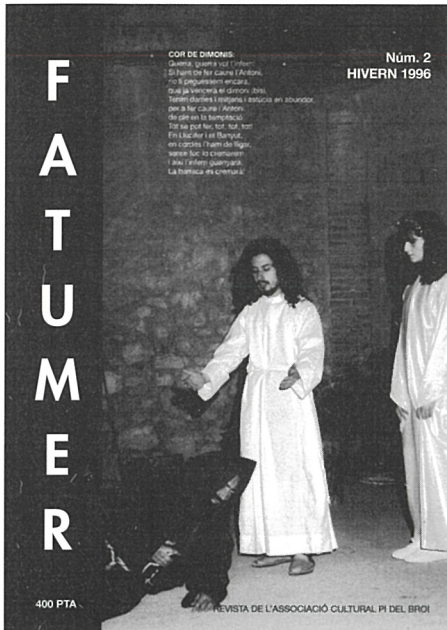
Itineraris: A: Diari, excepte festius; B: Diumenges
 *: Enllaços amb Madrid-Bilbao-Vitòria-Pamplona.
 Informació enllaços 977- 44 35 62. Informació línies regulars HIFE 977- 44 03 00

Anada		Tornada
6.00	Vall de Roures	18.45
6.10	Queretes	18.30
6.20	Calceit	18.20
6.28	Caseres	18.10
6.43	Bot	18.05
7.00	Gandesa	17.45
7.45	Gandesa	15.45
8.00	El Pinell de Brai	15.35
8.10	Benifallet	15.25
8.20	Xerta	15.10
8.25	Aldover	15.05
8.45	Tortosa	14.45

INFORMACIÓ TRENS

Móra la Nova	Tarragona	Barcelona/Sants		Tortosa	Tarragona	Barcelona/Sants	
6'45	7'41	9'00	CE	6'20	7'29	8'56	Reg
8'20	9'20	10'30	Reg	7'45	8'55	10'00	CE
12'30	13'30	14'56	Reg	9'00	10'23	11'56	Reg
14'43	15'43	17'00	Delta	13'07	14'33	15'30	CE
17'28	18'31	19'56	Reg	15'45	17'06	18'04	CE
19'17	20'16	21'30	Delta	16'55	18'16	19,35	CE
				17'43**	19'03	20'13	Delta
				18'10	19'51	21'00	Delta
				18'24	19'51	21'00	Delta
				19'40	20'57	22'05	Delta

*Només dissabtes i diumenges d'estiu

XIULETS i APLAUDIMENTS

• XIULETS a les desastroses i brutes pintades que els quintos i quintes fan cada any a la bàscula.

• XIULETS als cotxes abandonats detràs de la Catedral del Vi.

• XIULETS a la mala construcció del pavelló cobert, mutilat per una ventada.

• XIULETS a la gent que continue llançant brossa al barranc del poble i que contribuïx a mantindre brut i dixat l'entorn urbà.

• APLAUDIMENTS al comportament respectuós i atent del públic que va assistir a la Vida de Sant Antoni.

• APLAUDIMENTS a la iniciativa de la Festa de les Dones.

• APLAUDIMENTS a l'exitosa campanya del Club de Futbol Pinell.

• APLAUDIMENTS a la bona marxa del reg.

AJUNTAMENT
DEL PINELL DE BRAI

CONSELL COMARCAL
DE LA TERRA ALTA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

DIPUTACIÓ DE
TARRAGONA

**CONSELL DE
REDACCIÓ**

Marc Martínez, M. Josep March, Selvi Alcón, Marifé Altadill, Àngel Altadill, Ramon Hernández, Josep Ramon Alabart, Magda Ferré, Lluís Peris, Montse Riba Cubero, Josep Maria March Ferré.

Col·labore; AJUNTAMENT DEL PINELL DE BRAI

Tots los articles signats són responsabilitat dels seus autors.

EDITE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL "PI DEL BROI", LLISTA DE CORREUS DEL PINELL DE BRAI.

Imprès a Calaceit per Gràfiques del Matarranya. D.L.T- 1436-95

CARTES D'OPINIÓ

La vida de Sant Antoni del Pinell de Brai

Marta Rovira Sans. Constantí

El passat dia 20 de gener es va posar en escena *La Vida de Sant Antoni*, al Pinell. Aquesta obra havia estat representada durant segles. Per les circumstàncies que derivaren de la guerra civil estava a punt de perdre's en el temps, l'última escenificació va tenir lloc el 1910. Però gràcies al gran esforç realitzat per l'Associació Cultural Pi del Broi i, en definitiva, s'ha de felicitar tot el poble, ha estat possible la seva recuperació just a temps.

Si personalment m'ha fet molta il·lusió, tot sent forastera, penso que vosaltres, pinellans, heu d'estar plens d'alegria i, sobretot, molt orgullosos de la bona feina realitzada.

La meua visió de l'obra no és només la de la representació, sinó que he seguit, de lluny, però no per això amb menys interès, els passos progressius que l'han feta arribar a bon port. Si em permeteu, us voldria explicar com en vaig tenir notícia per primer cop. Tot va començar quan dos companys de classe, el Marc Martínez (de ca Llobat) i la Maria Josep March (de cal Cònsol) van exposar un treball del teatre popular al Pinell, fruit d'un laboriós recull de testimonis orals. Ens van explicar amb detall com era l'obra de *La Vida de Sant Antoni*, dins de cada paraula ens anaven encomanant l'entusiasme i l'emoció que havien adquirit fent el recull de les dades. Sempre és enriquidor parlar amb la gent gran, descobrir fets, històries, cançons que han passat de boca en boca, les quals també han estat expli-

caades pels teus avantpassats, i aquesta era la màgia que ens envaï, la de la paraula.

A punt d'acabar el curs, quan tots anàvem bastant atabalats d'exàmens i de treballs, vaig saber que estaven traduint a la llengua original, el català, el text de *La Vida de Sant Antoni*. En tenien una còpia gràcies a la Sra. Josepa Serres, de ca Llafega. Tot i ser en castellà, els versos estaven plens de «catalanades» (les obres en català transmeses de pares a fills durant generacions, i aquesta no va ser una excepció, van ser prohibides i, per tant, si es volien continuar representant havien de fer-se en català, en el castellà mal après a cops de regle), i seguien l'estructura mètrica del romanç, dificultat afegida a l'hora de traduir. Gràcies, doncs, a les moltes hores de dedicació d'aquests pinellans l'obra va poder tornar a ser escoltada en català.

Després d'un temps, a l'estiu, la Maria Josep em va comentar que els membres de l'Associació Cultural Pi del Broi estaven molt engrescats en la idea de dur a terme la representació de la vida del sant (sense aquest col·lectiu i la gent del poble que va voler participar, potser la vida del sant hagués quedat només en un escrit). Era un projecte a llarg termini, un projecte de futur. Però, els dies van passar..., va arribar l'hivern i tot es va anar concretant. Es va fer un pregó des de l'ajuntament demanant la col·laboració de la gent. Tot va anar prenent forma: els actors, els decorats, el vestuari...

I per fi, va arribar el dia de l'estrena. Tothom estava impacient. Qui més qui menys havia intentat agafar un bon lloc a les escales de l'església, i no se'n movia des de la ballada del cap de dansa. Però l'espera valgué la pena. Els llums s'apagaren, els focus s'il·luminaren i, la funció començà.

Tots els elements que constituïen l'obra (música, coreografia, llum, so, vestuari...), els quals per separat eren el producte d'una gran elaboració i qualitat, formaren un tot perfecte.

La il·luminació clarobscura subratllava la manera de ser del personatge. Així, quan sortien els àngels, l'arcàngel i Jesús tot era llum, una llum blau cel; i en sortir tots els representants del mal, entre ells Llucifer, l'escena era d'una foscor roja, com la que desprenia l'atxa del diable. El color roig, sím-

bol del foc infernal i del càstig diví anava lligat amb la negror del pecat que es mantenia oculta fins a l'arribada a l'aclariment o al desvetllament de la veritat, la llum.

L'escenografia era senzilla, gens supèrflua i metonímica. En definitiva, molt acurada. El convent era representat per una silueta de fusta i associat a la música del cor; la barraca, tot un símbol de l'ascetisme del sant; la font de la qual treia l'aigua per beure sant Pau, el colom que baixava portant el pa en el bec, la palma que trenava una diablesa, etc., foren petits detalls molt ben trobats, que aconseguiren donar un ambient de realitat. La caracterització de les feres del desert estava plena de fantasia i imaginació.

El vestuari proposat per tots els actors també ajudà a situar l'obra en el temps passat: el del comerciant, l'agent, els patges i el pastor, però, sobretot, el de la dama temptadora amb aquell vestit de gran senyora i l'obrel·la. En general, tots els personatges portaven uns vestits molt encertats. A més de la roba, els personatges estaven molt ben caracteritzats, a través del maquillatge, els moviments...

Tot estava estudiat, des de la veu més aguda de sant Antoni jove a la més greu de sant Antoni gran; la tremolosa veu de sant Antoni i sant Pau ja vells per simular el transcurs dels anys. La lleugeresa dels moviments dels dimonis destacava la seva insinuació i astúcia contrastant amb els moviments feixucs dels vells sant Antoni i sant Pau o els altius i sensuals de la dama.

La música donà a l'obra el ritme que precisava cada escena. Des de la pau i la tranquil·litat que es respirava en un convent amb el cant del cor, a la tensió creixent que desprenia la intensitat del tabal i dels brams de les criatures infernals, en l'escena final de la crema de sant Antoni. A més a més, els parlaments extrets de la llengua viva, tenien una gran força i claredat.

La intensitat dels versos, els moviments, tot fou una explosió constant que produí en els sentits la certesa de la impossibilitat de captar tots els instants amb detall, però per això mateix fou un gran goig. La vida es convertí en art i l'art en vida. I mai millor dit, en *La vida de sant Antoni*.

LA PALMA

Maria Josep March

Fa uns anys (actualment hi ha gent que encara ho fa) al mes de juny s'anava a fer palmes. Això consistie a anar on hi havie palmeres i agafar-ne les palmes bones, és a dir, ni les massaelles (que eren massa amples i tenien les puntes seques) ni les que estaven picades, ni les que eren petites.

N'hi havie de dos classes: la palma ampla (1), que se solie tallar en falç (3) o falçó (4), i la palma estreta o de l'ull (2), que s'estirave en la mà. Se recollien ja per separat, així d'una banda hi havie menats de palma ampla i d'una altra menats de palma estreta.

Per a fer estos menats lo sistema que se seguie ere semblant al de les gavelles que feien les garbes. En este cas, cada quatre o cinc grapats (5) de palmes se feie un menat (6), i cada vuit o deu menats, un feix de palmes (7). Per a fer est feix los menats se posaven cap-i-culats (la part del putxó de cara a dins) i se lligaven en una cordeta.

Una volta estaven los feixos fets se carregaven a l'albarda (8) de l'animal

o bé al carro, i se portaven a estendre per anar bé a un bancal on hi hagués rostoll (9) (d'esta manera s'assecaven millor i en cas de pluja no s'embrutaven de terra), i si no podia ser, a un bancal on hi hagués lloc.

La palma al collir-la és verda, però a mesura que s'anave assecant mentre estave estesa, se feie blanca. Als quinze dies s'havie de tombar, de manera que est procés durave uns trenta dies.

Una volta la palma estave seca, s'havie de plegar, i això se feie en dies d'humitat, perquè així estave més suau i tova, i no punxave tant. Les palmes se plegaven d'una en una en lo putxó cara amunt, procurant fer-ho sempre de la mateixa cara. Quan se tenien dos grapats se plantaven encarats, en los putxons cara amunt, perquè s'eixuguessen més ràpid; d'esta manera s'evitava que al lligar-les humides se floriguessen (en est cas després s'havien d'ensofrar (10) per a fer-les blanques, això també se feie si les palmes s'havien banyat o no eren prou blanques).

En sis grapats se feie un menat i en vuit o deu menats, un feix (llavors pesaven menys i també se'n podien posar més). Una volta fets los feixos se portaven cap a casa. Per a començar a treballar la palma el primer que s'havie de fer ere obrir el feix i escaldar les palmes (això se feie a l'escaldador (11)), a l'hivern en aigua calenta i a l'estiu en aigua freda (en

est cas solia ser d'avui per a demà). En esta operació el que s'aconsegueie ere que les palmes estiguessen més toves i que es puguessen treballar més bé. Després se tapaven en sacs i damunt se posave un pes perquè s'agermanessen i aguantessen més la humitat.

Lo pas següent consistie a agafar les palmes d'una en una i embrinar-les (12), és a dir, separar un bri de l'altre fins al putxó. Los dos de cada vora de la palma se dien esporguims (13) (eren los més prims i més curts) i estos a l'embrinar ja s'arrencaven de la palma perquè no eren bons per a llatar.

Després d'embrinar les palmes s'esputxonaven (14), que consistie a separar el putxó dels brins en un tallant de palma (15). Això se feie agafant la palma en la mà dreta i de cara amunt, i el putxó en la mà esquerra. Una volta esputxonada, al mateix dixer los brins ja se separaven los estrets (16) dels amples (17).

Una volta triats los brins s'obrien (en los dits se separaven per la meitat), i després d'això se començaven les llates (18).

La mesura de la llata era la braça (19), així, era freqüent la pregunta: "quantes braces te falten per a la sària?" Quan n'hi havie les suficients tancaven la llata. Segons lo tipus de sària (20), de llata n'entrave més o menys (les terrolanes eren les més petites i se feien anar per a portar pedra i terra, les mitjanes eren per als animals petits, i les grans eren per als animals grossos). A més, també depenie de si la llata ere ampla (feta en brins amples o treballada més tova) o si ere estreta (en brins estrets o més atapida). En lo primer cas se necessitava menys palma i en lo segon n'entrave més.

Després les llates s'estenien al sol un dia o dos i llavors s'enrotllaven i s'aguardaven així fins a l'hora de cosir sària. Per a fer-ho s'utilitzaven les agulles de cosir sària (21), brins i, per al cul de l'aparell, cordeta, perquè fos més resistent.

Lo toc de gràcia el donaven los brins bonics (22), que se posaven a la vora de dalt de les sàries, cabassos, etc, per a guarnir la peça.

Foto cedida per Mariana Montagut Lluís

VOCABULARI DE LA PALMA

Construccions fetes:

- Fer palma
- Cossir sària
- Tancar la llata

Ferraments, aïnes i mesures:

1. Palma ampla: és la que trobam tota oberta (en los brins ben diferenciats) i en més quantitat.

2. Palma estreta (o de l'ull): rep est nom perquè a diferència de l'anterior encara no s'ha obert (no s'ha fet ampla) i pel fet que surt de l'ull de la palmera. Esta classe era molt apreciada perquè al no haver estat exposada al sol durant tot l'any com l'ampla, les peces que es feien en est tipus de palma duraven més.

3. Falç: ferrament tallant de fulla de ferro corbada, en mànec de fusta.

4. Falçó: semblant a la falç però més petit. Molt útil a l'hora de fer pauma perquè ere més manuset que l'anterior.

5. Grapat: mesura que correspon a la quantitat de palmes tallades que es podien agarrar en una mà.

6. Menat: munt de palmes format per quatre o cinc grapats.

7. Feix de palmes: conjunt de vuit o deu menats cap-i-culats se lligaven en cordetes.

8. Albarda: aparell que es posave damunt del llom de l'animal i on s'hi

col.locave la càrrega.

9. Rostoll: part del cereal que quede encara al bancal després d'haver-se segat.

10. Ensofrar: procediment que es feie anar per esblanquir les palmes en cas d'estar florides o de no tindre el color adequat. Consistie a posar les llatas enrotllades damunt d'un foguerill, davall cremar-hi sofre i tapar-ho tot en draps... D'esta manera, la mateixa fum del sofre cremat feie la palma blanca.

11. Escaldador: calaixó d'un metre i mig de llarg per mig metre d'ample fet de material (adossat a la paret) o bé de fusta, on s'hi escaldaven les palmes (a l'hivern en aigua calenta i a l'estiu en aigua a temperatura ambient) per tal de poder-les treballar millor.

12. Embrinar: separar els brins de la palma fins al putxó.

13. Esporquims: brins més primis i curts que estaven a banda i banda de la palma. Se solien tirar als corrals per a fer fem.

14. Espotxonar: separar el putxó dels brins en lo tallant de palma.

15. Tallant de palma: fusta plana en una part de ferro en forma de falç enganxada.

16. Brins estrets: eren los que se guien los esporquims. Tal com diu lo seu nom eren estrets, i una mica més llargs que els anteriors.

17. Brins amples: eren los del mig de la palma (més llargs i més amples que els altres). En estos brins la llata sortie més ampla que en los estrets.

18. Llata: tira llarga feta de palma en què se feien les diferents aïnes d'est material (cabassos, sàries, orons, bufadors, senatxos...).

19. Braça: unitat que s'utilizave per a mesurar la llata i que equivalie a la distància existent d'un braç a l'altre passant per la part del cos.

20. Sària: aparell que servie per a transportar objectes diversos. Estave feta de palma i formave dos cornalons quan se posave al llom de l'animal (un per banda).

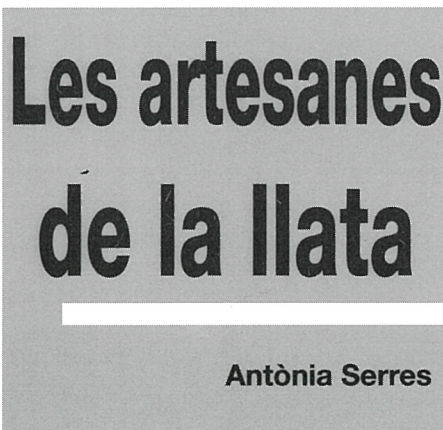
21. Agulla de cosir sària: ere llarga i plana (aproximadament d'uns quinze centímetres) i s'enfilave en brins.

22. Brins bonics: eren brins que es tintaven i que quedaven de color verd fosc i diverses tonalitats que anaven del roig al granatós. Se posaven quan s'acabave la peça per a fer bonic.

23. Palmerol: persona que es dedicave a anar a fer palmes i tot lo procediment fins que eren bones per a llatar.

DITA POPULAR

"La música del Pinell només sap una cançó, sàries, sàries i cabassos, graneres i bufadors."

Dones de totes les edats, a l'hivern a la vora del foc i a l'estiu al carrer o a l'entrada de casa, llataven amb els brins a la mà en una gran destresa i velocitat.

Assegudes en una cadireta baixa, amb el cabàs dels brins al costat. Quan cosien les sàries havien de seu-

re a terra per poder avançar i moure-la amb facilitat. A vegades les veïnes es reunien al carrer i una imatge corrent al poble era veure-les treballar amb grups animadament.

Necessitaven tres o quatre dies per tenir la sària llesta. Tres per fer la llata (unes tres llatas de deu brases per una sària mitjana) i un dia per cosir-la. Tot això sense comptar tota la feina anterior, ja descrita.

Dues botigues del poble, ca Suano i ca Volo, compraven els productes elaborats (sàries, cabassos, estores i senatxos) que comercialitzaven cap a Lleida i Balaguer. També venien, a les dones que no en tenien, les palmes o matèria primera. Los guanys eren ben escassos per tot el temps i esforç dedicats. Les sàries es pagaven segons la mida i la qualitat (estreta o ampla). Així les menudes es pagaven a 20 pes-

setes, les mitjanetes a 30 i les mitjanes a 40. Aquests eren preus dels anys 50.

Quan lliuraven la sària rebien la meitat del seu preu, que normalment no era en efectiu, sinó en productes que oferia la botiga i necessitaven per menjar. L'altra meitat era per pagar les palmes proporcionades per la mateixa botiga.

Ja diu el refrany castellà: «A la tierra del esparto no te morirás de hambre, pero tampoco harto». Sembla que el podem aplicar a la nostra terra en aquests temps.

Així que no comptava el temps, ni l'esforç, ni l'habilitat, ni la seguretat, sinó només la necessitat que forçava a treballar en aquestes condicions. Ens fa pensar en alguna «situació actual» tot això?

Excursions, esplai i espargiment

Josep Ramon Alabart i Eleuteri Martínez

Lo Pi del Broi us presente la programació de les sortides que es duran a terme la pròxima primavera.

Abril

-Dia 28 Atalaia; bassa del reg; font dels Brois.
Porteu l'esmorzar i el dinar.

Maig

-Dia 19 Excursió en Bicicleta tot terreny (Amics del PAB).
Visita als ullals i naixement del Matarranya,
mas de la Franqueta, Pimpoll, pi ramut,
mas de Pau, Arnes (esmorzar i dinar).
Sortida a les 8 h.

Juny

-Dia 12 Cavalls - Pàndols 96'. Se farà nit a Santa Magdalena.
Excursió de cap de setmana (dissabte i diumenge).

QUI ÉS QUI?

Foto cedida per Teresa Montaña

La colla del Pinell de Brai al vaixell-presó Manuel Arnús

Maria Jesús Ardévol i
Gironés

Els fets del 6 d'octubre de 1934

El govern republicà presidit per Manuel Azaña va patir una forta erosió política durant els primers dos anys de la República, a causa de la magnitud de les reformes realitzades: Constitució, Estatut de Catalunya, reformes militar i agrària... El 1933, Azaña dimiteix i es convoquen eleccions, que guanyen les dretes. No obstant, a Catalunya, guanyen les esquerres, la Lliga amb 26 diputats i Esquerra amb 18. A l'hora de formar govern, però, hagueren de comptar amb les dretes, i tot això porta les esquerres a amenaçar amb la vaga general.

Però quan es produí l'entrada dels dretans al govern l'octubre de 1934, la vaga va fracassar a tot l'Estat, exceptuant Astúries, on fou sufocada amb gran duresa per l'exercit.

A Catalunya, les repercussions foren greus. El president de la Generalitat, Lluís Companys, com a resposta a la incorporació de les dretes al govern de la República, va proclamar "l'Estat Català de la República Federal Espanyola",

trencant els vincles amb el govern central, i oferint Catalunya com a seu per acollir tots els republicans. Era el "6 d'octubre".

No obstant, el moviment no tenia una base prou sòlida per triomfar, i acabà a les poques hores. La proclamació de l'Estat Català li costà al president Companys ser condemnat a 30 anys de presó, encara que sortí en llibertat el 1936 per afrontar l'inici de rebel·lió que portaria a la Guerra Civil.

De la proclama del president Companys el 6 d'octubre sobresurten algunes frases:

"Catalunya enarbora la seva bandera i crida tothom al compliment del deure i a l'obediència absoluta al Govern de la Generalitat, que, des d'aquest moment, trenca tota relació amb les institucions falsejades.

En aquesta hora solemne, en nom del poble i del Parlament, el Govern que presideixo assumeix totes les facultats del poder a Catalunya, proclama l'Estat Català de la República Federal Espanyola, i en establir i fortificar la relació amb els dirigents de la protesta general contra el feixisme, els invita a establir a Catalunya el Govern Provisional de la República, que trobarà en el poble català el més poderós impuls de fraternitat en el comú anhel d'edificar una República Federal lliure i magnífica.

Catalans! L'hora és greu i gloriosa. L'esperit del president Macià, restaurador de la Generalitat, ens acompanya. Cadascú al seu lloc i Catalunya i la República en el cor de tots."

Visca la República i visca la Llibertat!"

En un llibre de S. Campos i Terré: El 6 d'octubre a les comarques, editat a Tortosa l'any 1935, es pot copsar com van afectar els fets del 6 d'octubre les comarques

de l'Alt i Baix Penedès, Camp de Tarragona, Baix Camp, Conca de Barberà, Priorat, Ribera d'Ebre, Terra Alta i Baix Ebre, i quines en van ser les conseqüències.

L'autor parteix d'una consideració inicial, segons la qual, les comarques de l'Ebre tenen un catalanisme diferent de l'oficial, més individualista. Això va fer que el 6 d'octubre a Barcelona es capitulés més aviat que a les comarques. Aquestes van esperar la somniada revolució i moriren sense lluitar, a mans d'un caporal de la Guàrdia Civil o d'un cap de policia urbana.

El 30 de setembre de 1934, el Partit Radical Socialista Català va realitzar una assemblea a Tortosa. El saló d'actes era ple de gom a gom. Tothom volia escoltar de Marcel·lí Domingo quina era la realitat política del moment.

"Estem inevitablement damunt d'esdeveniments d'una gravetat extraordinària que sols pot superar-los i aturar-los la condició del poder republicà (...).

Fixeu-vos en l'actualitat política del nostre país: governen els no republicans. Fa dotze mesos que aquesta gent desgoverna, i en aquests dotze mesos vergonyants han produït a la República dos greuges: desmoralitzar l'oposició republicana i traïr aquesta opinió. Demà, si un fet fortuït, imprevist, no ho evita, es produirà l'anunciada crisi. Jo tinc el deure d'assegurar-vos que si els alts poders de la República no donen una solució normal a aquesta crisi, ens trobarem automàticament, per una part davant d'una vaga general revolucionària de molta violència i, per l'altra, davant una constant amenaça de cop d'Estat, semblant al del 13 d'octubre de 1923 (...).

Que cadascú compleixi estrictament amb el seu deure, al costat i sota el control de les autoritats autènticament republicanes, puix sols així és possible de salvar la República i l'autonomia de Catalunya".

En un article periodístic posterior, Marcel·lí Domingo reflexiona sobre els fets del 6 d'octubre de 1934:

“No defiendo el 6 de octubre de 1934. Ni lo defiendo, ni lo apoyo, ni lo justifico. Pero quienes tienen en su historia la rebeldía y la promesa de septiembre de 1923 o la posición intransigente del 18 de abril de 1931 o la doctrina pública del 28 de agosto de 1931, no tienen autoridad para las protestas irritadas ni derecho para las rectificaciones rotundas con que aparecen actualmente. La historia no la constituyen episodios aislados de los que se puede renegar o de los que se puede perder la memoria, según la posición política que se ocupe. En los hombres y en las organizaciones con conciencia de su responsabilidad, la historia en que ellos han intervenido han de aspirar a que sea un ejemplo permanente y luminoso de educación política; cuando la política no es un ejemplo que obligue a todos a seguir una línea recta, es un escándalo en el que se pudren o pervierten las esencias morales de un pueblo. El pasado pesa en quien aspire a ser juez justo y con derecho del presente, y sienta el afán de honrar y fecundar el porvenir. Sólo merece el porvenir quien puede responder de su pasado”.

L'ambient revolucionari era existent, i es manifestava ferm i decidit, amb promeses fecundes i falagueres. La gent estava decidida a fer allò que no es va fer el 14 d'abril, i hauria anat on fós; i aquesta, possiblement, fou la por de les esquerres i el determinant del fracàs.

Con sol passar, bona part dels ideòlegs de la revolució pertanyien a la petita burgesia, i volien una revolució “ordenada”, mentre que la classe treballadora aspirava a canvis més radicals.

Finalment, la tarda del 6 d'oc-

tubre el president Companys declarava l'Estat Català dins la República Federal. Mitja hora després, a tots els Ajuntaments de Catalunya es declarava el nou règim...

El Sotmetent, armat a les poblacions on es disposava d'armes, havia intervingut totes les comunicacions. Forces de l'Aliança Obrera i de les organitzacions esquerranes muntaven la guàrdia als edificis i serveis públics, als bancs, a les esglésies, a les entrades de les poblacions..., i als domicilis dels cacics.

El moviment, a l'endemà, perdut. A les 10 del matí la majoria dels Ajuntaments populars de les comarques eren destituïts. Un caporal de la Guàrdia Civil, sense cap mena de lluita, era prou per fer-se amo...

Començaren les detencions. Les presons de tots els partits judicials foren plenes en poques hores. Es donà l'ordre de traslladar els presos a Tarragona, ingressant als vaixells habilitats per a presó. La gent de dretes es posà ràpidament de costat de les forces d'ordre, i això implicà l'elaboració de llistats de presoners o possibles detinguts a càrrec dels cacics, que foren lliurades als jutges militars.

A partir d'aquí, l'autor explica les seves vivències en els vaixells presó:

7 d'octubre

Clareja el dia. Per ràdio acabem d'assabentar-nos de l'aclaparadora notícia: Companys s'ha retut.

A la comissaria delegada de la Generalitat de Tarragona, som bastanta gent: la majoria de la mateixa ciutat i alguns de les comarques. Els soldats ocupen la comissaria, ens detenen, escorcollen, i som portats a la caserna d'infanteria. Ens lliguen i ens fan sortir al carrer. A la Rambla, alguns ens aplaudeixen i vitoregen: “Visca la República Federal! Visca Companys! Mori Lerroix!”. Acompa-

nyats d'aquesta gent, arribem al port i ens embarquem al vaixell Cabo Cullera, transformat en presó flotant.

Durant tot el dia han anat arribant més presos, de totes les altres comarques de Tarragona. El nombre de presos fa que ens traslladin a un vaixell més gran: el Manuel Arnús.

De lluny no sembla tan gran el vaixell. Quan hom s'hi acosta, resta un xic sorprès. Després creix l'astorament: es creu víctima d'una al·lucinació... No altra que aquesta és la impressió que produeix l'accelerat apropament a la mola - cada vegada més immensa - de l'Arnús.

Encongeix l'ànim. I com més poruc et sents més sembla que creixi el monstre. Hi ha un moment -els que hi anaren com a presoners el recordaran-, quan el canot s'atura a l'escala d'estribord, que sembla que un ha de morir engolit. Després, quan s'és al passadís de primera on el majordom et lliurarà un plat, un vas i una cullera de llautó i una manta de borra, la tranquil·litat retorna a l'esperit, i fins i tot se sent certa recança d'haver experimentat abans aquell esparverament. Ara, ací dalt, voltat de guàrdies, de soldats, de policies i de mariners, assegut per breus moments en un d'aquests confortables sillons del passadís de primera classe, hom gairebé oblida que ha vingut pres i que dintre breus instants serà reclòs a un bodega infecta, on un garbuix de gent, d'arts marineres i de mines tra ha creat una atmosfera irrespirable...”.

(Continuarà)
-Fi de la 1a part.-

LA VIDA DE SANT ANTONI

Montse Riba i Cubero

Sant Antoni!, una de les festes més esperades pels pinellans i pinellanes.

I Com cada any la gent es preguntava:

—Aquest any què faran els majorals?

—Es faran coses noves?

—...

Però aquest any no només han sorprès els majorals, sinó també l'Associació Cultural "Lo Pi del Broi" amb la representació de La vida de Sant Antoni, recuperada per membres de l'associació i amb la participació de la gent del poble.

Tot va començar quan després de molt de temps de buscar i entrevistar veïns del nostre poble, va caure a les nostres mans el text de la vida de Sant Antoni que s'havia representat al Pinell per última vegada el 1910. La Sra. Josepa Serres de ca Llafega l'havia manuscrit quan era petita.

Un cop a les nostres mans vam decidir traduir-la al català, cosa que van fer la M. Josep March i el Marc Martínez. També vam entrevistar gent gran (Dolors i Ramona de cal Masrojà, la Sra. Teresa de ca Quico de Pepe, la Sra. Teresa de Jové, la Sra. Dolores de l'Esperança, la Sra. Maria de cal Soldado, la Sra.

Dolores de ca Olesa, el Sr. Pere de ca Peret i el Sr. Ramon de ca Casiano) per tal d'aconseguir la màxima informació possible de com es representava l'obra (lloc, vestuaris, detalls de decorat, ...) Un cop finalitzada aquesta gran tasca havíem de buscar gent per poder-la representar. Vam fer un pregó per informar la gent de la nostra proposta, inicialment va costar una mica, però finalment la gent es va motivar i ens vam posar a la feina: ens vam repartir la feina.

No va ser fàcil ja que vam tenir moments en què creiem que no ens en sortiríem, perquè tota la gent que participava no havia fet mai cap obra, però sempre hi havia algú del grup que animava a la resta i poc a poc després d'uns quants assajos vam veure que part del nostre objectiu s'estava complint, era el resultat de moltes hores d'esforç i entusiasme.

Finalment va arribar el gran dia, tots estavem força nerviosos i en aquell moment se'ns plantejaven molts dubtes: —li agradarà a la gent?, —sortirà com volem?, ... doncs sí, va ser un èxit la gent radiava felicitat, era una cosa nova pel poble i feta per gent del poble des del més petit fins al més gran.

Hem de dir que gràcies a tots els que ens han ajudat en el nostre projecte, el passat 20 de gener de 1996 vam poder reestrenar l'obra de Sant Antoni després de 86 anys.

Esperem que aquesta reestrena sigui el principi d'una llarga tradició de la nostra gent i que no es deixi perdre aquest entusiasme i el puguem transmetre als nostres fills igual que el transmetem quan ventem la campana per Santa Magdalena.

Foto: Arxiu

FUTBOL CLUB PINELL

La Junta de CF Pinell

Benvolguts socis i simpatitzants del C. F. Pinell:

A hores d'ara tenim mitja temporada al sac, i la situació és prou bona. Uns bons resultats esportius i una més que acceptable situació econòmica; en definitiva, podem dir que "això funcione".

Si les perspectives actuals se mantenen, d'aquí a la fi de la present temporada, podríem celebrar el cinquantè aniversari de l'entitat en l'alegria d'un ascens de categoria.

Però toquem de peus en terra i esperem que el temps i els esforços donon resultats. Prou motiu de satisfacció serà l'aniversari, que de part de l'actual junta voldríem preparar en la col.laboració de tots, com un acte plural d'àmbit local, i, si pot ser, que a tots naltros mos quedo un dolç record que mos pugo permetre tirar avant la nostra entitat per molts anys.

En pròximes dates se comunicaran les característiques i els actes de l'esmentada celebració.

L' E S C O L A E S C R I U

Los gasos

Anna, Laura, Arnau, Josep,
6è nivell

L'efecte hivernacle

1. Lo paraigua de la Terra

L'atmosfera conté diversos gasos que retenen la calor després de la Terra.

Alguns d'estos gasos són lo diòxid de carboni, lo vapor d'aigua, lo metà, l'òxid de nitrogen i l'ozó. Tots estos gasos se troben de forma natural a l'atmosfera i són, en realitat, los que produïxen l'efecte hivernacle.

2. La retenció de calor

A causa de l'activitat humana, les quantitats dels anomenats gasos hivernacles poden augmentar perillósament. Si estos gasos augmenten, retindran massa calor i produiran lo consegüent reescalfament de la Terra.

Si, en canvi, minven o les seues proporcions varien sensiblement,

les condicions de la vida sobre la Terra també es veuran afectades.

Los arbres són les espècies que assimilen més quantitat de diòxid de carboni i actuen, d'esta manera, com a "controladors" d'estos gasos.

3. Los efectes de l'escalfament global de la Terra.

Los gasos anomenats CFC influïxen també en l'augment de la calor de la Terra. Los rajos ultraviolats alliberen lo clor que contenen los gasos CFC. Lo clor pot descompondre les partícules d'ozó i fer minvar la seua concentració a l'estratosfera. Aleshores, les radiacions ultraviolades passaran en més facilitat a través de l'atmosfera.

Les emissions industrials, moltes de les activitats humanes, la contaminació de l'oceà que impediex l'intercanvi de gasos en l'atmosfera, l'empobriment del sòl a causa de l'agricultura i la ramaderia intensives són factors que influïxen en los canvis que es produïxen en l'atmosfera. Una intensa activitat volcànica pot produir també canvis en el clima.

L'ozó atmosfèric

1. L'ozó a l'estratosfera

A l'estratosfera hi ha substàncies químiques que, com les radiacions ultraviolades, poden intervenir en la descomposició de l'ozó. Una de les més eficaces és lo clor.

Lo risc apareix quan los elements químics capaços de destruir l'ozó arriben a un nivell determinat. I això pot passar a causa de diverses activitats industrials; la més important és la producció de clorofluorocarbonats o gasos CFC, compostos de carboni, fluor i clor.

Quan los CFC entren en contacte en la radiació ultraviolada del sol descomponen l'ozó i fan minvar àmplies zones d'este gas que protegix la Terra.

La disminució de l'ozó de l'estratosfera és causada per alguns contaminants que es troben a l'atmosfera. Entre estos destaquen los gasos coneguts en los sigles CFC (gasos clorofluorocarbonats). Los CFC tenen un gran nombre d'aplicacions en la vida diària: propulsors d'esprais, dissolvents, plàstics, etc. Actualment existix una legislació a escala mundial que controle l'ús d'estes substàncies.

ENTREVISTA A LA TIA RAMONA MARCH ROCA

La dona més vella del poble

Josep Ramon Alabart
Selvi Alcón
Ramon Hernández

Foto cedida per Ramona March Roca

1. Quina data vau nèixer?

Lo 16 de dssembre de 1902.

2. A on?

Al Pinell, a Cal Masrojà del Castell.

3. Què recordau com més bo de la infància?

Lo més bo eren los reis, per la il.lusió que tenia.

Recordo que els hi vaig dir:

“Los reyes ya han llegado en la calle del Castillo.

Deseo de su bondad que me regale un vestido”

I ell, mon pare (que fee de rei) va dir:

- “Toma niña un vestido”

I en un demà les veïnes mos van dir:

- Què us han portat los reis?

- Ai! A mi un vestit, que ja el duia.

I l'amiga de ca Pasqualet:

- I a mi les sabates.

- Oh! quines sabates mes maques!

Allò mos pensàvem que ere Barcelona.

4. Què recordau com a més dolent de la infància?

La disciplina. Anàvem més recetes que fusos, en aquell temps, però rectes, rectes.

Anàvem al ball a ca Verano i els pares mos dien:

- Posta la claror del dia, a casa.

Anàvem mirant a la finestra per a veure quan se fee de nit.

5. Lo joc preferit de quan èreu xiqueta?

Agafàvem 10 o 12 xiquetes, voltàvem i cantàvem:

“La dama que se aprecia por ser hermosa ha de ser bien compuesta las siete cosas”

(una xiqueta li die a l'altra)

“La nariz afilada, los ojos negros, la boquita pequeña y los pies pequeños.

Larga de cinturita, ancha de pecho, buena mota de pelo i anda salero.”

I en això passàvem una o dos hores jugant.

6. D'altres jocs o distraccions que recordau.

- Anàvem a jugar a l'era de Mossényer la tarde dels domenges.

Un se pose “assentat” en una corda dels animals i jo, per exemple, en lo cap de la corda. Quan venien los altres a pegar al que estave “assentat”, jo, corrents, corrents, si l'atrapava, cop de corda.

Mira un joc com un altre.

- Saltar a la corda

- Mons pares mos donaven 10 cèntims. Anàvem a ca xauxa, a on viu la Magda de l'Antonio de Senesio, i baixave un bolader d'Horta que fee “bolados”. En 10 cèntims mos fee un “bolado”. I, per a veure, mos pujave un poalet fresc d'aigua de la cisterna. Perquè abans no hi havie neveres ni geladors, com ara, que hi ha de tot. Així passàvem “un rato” i “san se acabó”, la nostra joventut.

- A missa tots los domenges, i a tots los rosaris.

7. Quina diferència hi trobeu entre els xiquets d'abans i d'ara?

La nit i el dia.

Los xiquets d'ara ni creuen als seus pares ni tenen “modos”.

Ai “después”!! Si haguéssim trobat a un d'edat i li haguéssim dit ... qualsevol “tontada”, “ojo”!! És que ja no diem perquè els pares ja mos tenien avisats, ja vam nèixer, vam créixer així.

Perquè quan me contes coses d'ara faig “alabat” siga Déu!! està així això!

8. Quina cançó recordau de quan èreu petita?

Ai!! Una de molt bonica: *La Castanyera* (la lletra d'esta cançó sortirà en pròxims números del *Fatumer*).

I també, quan tenia 6 o 7 anys quan anava a l'escola, una poesia del llibre *Páginas Selectas* (la lletra d'esta poesia també sortirà en pròxims números).

9. Què féeu a l'escola?

Sumar, restar, multiplicar, dividir, als llibres hi havia algun conte i algunes cosetes del món.

Teníem los dies senyalats: un dia llegíem lo llibre de *Páginas Selectas* i un altre dia un manuscrit clar i un altre de revés, a on hi havia moltes cartes i unes lletres molt petites.

10. En quin idioma us ensenyaven?

Tot en castellà.

11. Fins a quina edat vau anar a l'escola?

"Hasta" els 10 o 12 anys. "Después" no s'hi anava tant com ara.

12. I després de l'escola que vau fer?

Ai!!! ja mos feen anar defora: a esbrotimar, a desullar i a tot. Sempre per a casa.

"Después", quan vaig ser més grandeta, anàvem a aprendre de cosir i de brodar a màquina a Cal Serraller.

13. Abans, a on treballaven les dones?

A plegar olives. Hi havia molts més olivers que ara. Totes les vallades bones: ca Espinós, ca Pantoca, totes estes cases riques portaven 8 o 10 jornalers a plegar olives. També hi havia molta vinya: a esbrotimar i a desullar.

14. I els hòmens a on treballaven?

A la terra. A treballar les vinyes, netejar olivers, netejar ametllers. Ho feen més que ara.

Tot anava més recte que un fus. No quedava ni un pamet de terra sense llaurar-lo. Ara ... me cago en lo dimoni!! ... Sento que ho diuen. Ara hi ha finques que s'ermen.

15. Com se divertie la gent jove a la seua època?

Los que tenien 18 anys podien anar al ball. Se ballava en un piano de manissa: Lo coco Josep de Pallarés ere el tocador.

Quan tenia 18 o 20 anys se va formar una orquesteta que tocava al Centro. Lo Centro ere la casa de

ca Jover i els de ca Jover es van fer una casa nova. Va agafar 18 o 20 socis, lo van comprar i el van obrar. Allí van fer un cafè i li van posar el nom de Centro (que encara es diu ara). A dalt ere el cafè i a baix ere la sala de ball.

16. Quan éreu jove quina il·lusió teníeu quan seríeu gran?

Festejar en algun noi que mos fes gràcia.

17. Quins menjars eren mes habituals durant la seua joventut?

En este temps: espinacs, que tothom en sembràvem. Productes de la terra hi havia dies que venien 4 o 5 o 6 carros de Benissanet carregats de verdura (albergínies, primentons, pataques,...) a la plaça.

Pujave de l'Ametlla en un animal i dos canastetes de peix i la tia Trinitat venie el peix a la plaça. Quan la tia Trinitat lo voltava i die: -"Aren dones, al peix", això volie dir que el donava més barat perquè el voltava pel poble. Quan tenie sardineta tothom a la sardineta. La donava per quatre xapes.

Quan anava algú a comprar una miqueta de carn és que algú no es trobava bo. La tia Esperança (que ere la carnissera) die: - Qui tens malat?. Només se comprava carn quan hi havia algú malalt a casa.

A casa matàvem dos "tocinets" a l'any i criàvem animalets: pollets, gallines, conills, en l'herba del camp i no com ara.

18. Quin menjar us agradava més?

Tots. No "rebusnàvem" de res. Los pollastres eren més bons, los d'ara no tenen gust ni suc ni muc. Tot ere més gustós i més bo que ara.

19. Durant lo període de la Guerra Civil a on estàveu i que féeu?

A un poble que se mos van portar molt bé: a Queretes. Allí em vaig posar a mossa en un hostal. La Teresa (sa filla) tenie uns 6 anys. En este hostal hi havia 10 sergents alemanys a menjar. Allí no hi fee

falta res: ni els bons xocolates, ni les bones caixes de maries, un cabàs de plàtans, uns abadejos, ni pa. Allí sempre es pastava pa. Lo pa sempre mos el vam menjar blanc.

Lo formatge i les boles de formatge les tallaven de dos en tres. Per a postres un tall de formatge. Lo que no volien ho dixaven.

20. Quan se va acabar la Guerra i vau tornar al Pinell, com ho vau trobar?

Quan vaig arribar a casa, al menjador vaig arroplegar dos feixos de palmes. Se veu que van estendre les palmes per dormir els soldats i vaig fer dos sàrries.

La plaça estava destrossada i tota plena de runa: l'abadia, cal Llauner...

Los carrers, no ho vulgós saber!!

21. Va ser dura la postguerra?

Tots més cotos que daus.

Natros vam baixar de Queretes: pataques, fesols, ... S'havia de fer "estraperlo" per guanyar "quartos". S'havia d'anar a buscar faena, faves, guixes. Tot lo que es podia se baixava pel trenet de la Vall de "Zafán". Se posava davall dels "assientos", se posava un tros lluny perquè si passava el registre, t'ho fotien i si t'ho arroplegaven i dies que ere teu pagaves multa. Millor que t'ho fotessen i no diguesses res més.

22. Al llarg de la vostra vida, quina cançó us porte més bons records?

Feen unes rondes que donaven gust, en guitarres. Cada cantador del poble cantava moltes cançons. Un fill de ca Alerany, amic del meu nóvio, me la va cantar a la ronda:

"Tengo un amigo leal que lo quiero como hermano. Por Dios te pido Ramona que no lo lleves engañado."

Quan jo festejava lo meu nóvio també em va cantar esta cançó a la ronda i jo vaig sortir al balcó:

"Desde aquí te estoy mirando cara a cara, frente a frente

y no puedo decir
lo que mi corazón siente.”

Una altra cançó que
m'agradave molt ere:

“Mimosa, mimosa
no me seas salamera engañosa
que para deshojarme
tu cara de rosa
mimosa, mimosa.”

23. Que recordau del cine?

Lo feen a la plaça o, si no, a
l'ereta. Feen un “bando” que dien:
-”Esta nit cine a l'ereta”. Tots agar-
ràvem una cadira i hi anàvem. Pas-
saven lo plateret. Los que tiraven
dos cèntims, dos cèntims, lo que
tirave una perreta, una perreta. Ere
cine mut. Ficaven contra ca Flanxo
un llençol i ... ai!... tot ple. Allò ere
un cine de primera categoria.

**24. Dels viatges que haigo fet,
quin li ha agradat més?**

Tots m'han agradat molt. Mira,
he estat a Montserrat 3 vegades.
Al Pilar de Saragossa vaig estar-hi
tot lo mes d'octubre, l'any
“Mariano”. Van ser unes festes pre-
cioses.

Lo Pilar és molt preciós i
Montserrat també molt.

**25. Abans se fee més vida al car-
rer que ara?**

A l'estiu, deprés de cansats de
vindre de defora, posàvem una sàr-
ria de l'animal al carrer i allí dormí-
em a la fresca “hasta” que mos
despertàvem.

Ara, també!! Només voleu re-
frescadors, geladors, ...

**26. A les llargues nits d'hivern
què féeu abans d'anar a dormir?**

Jo per a casar-me vaig fer una
“vànoa” a la vora del foc en un llum
de “carburo” i anant fent “hasta”
l'hora d'anar a dormir.

**27. Què va suposar per al poble
l'arribada de la llum?**

A totes les cases van vindre
unes persones que sabien posar
l'electricitat.

Allò ere la glòria del cel.

**28. Quina aigua hi havie en
aquells temps?**

Sempre la del Broi. Jo, en los
meus anys, sempre he vist l'aigua

del Broi per a veure que s'anave a
buscar en canters i en l'animal als
Estolls. A la font de Baix venien
molt les aigües, també molta gent
hi anave.

S'anave a rentar als safarejos i
no com ara que hi ha rentadora. Hi
havie vegades que anàvem al sa-
fareig i havíem de demanar tanda
perquè hi havie molta gent.

**29. Personalment, per a vosté
què va suposar l'aparició de la
ràdio, de la Tv i del telèfon?**

Ai!! “Pos” una cosa molt boni-
ca!

Quan lo primer, això que nomès
cantave (se referix a la ràdio). Ai!!
mare meua!. Ma germana com que
tenie quartets, se'l va comprar de
seguida i anàvem dellà a escoltar
si cantaven de Barcelona, si can-
taven de Reus, de Tarragona. I can-
taven unes cançons més boni-
ques...!! Oh que bonic!! Allò ere
molt gros!

La TV encara més extrem. I
tant...

He vist coses molt baixes i ara
molt altes.

**30. La vida d'abans ere més dura
que la d'ara?**

Per a naltros no ere dura. Està-
vem acostumats i allò ere lo millor
del món.

Ha canviat lo món, lo de dalt a
baix. Ara és diferent, però del tot.

Jo he passat de tot. Després
dolent no ho ere, ere la vida aque-
lla.

**31. Ha canviat molt lo poble en
general?**

Ai!! Mare meeeeuua... mare
meua, ai! si ha canviat, si ha canvi-
at.

Ha canviat en tot; lo poble, les
cases, ...

**32. Que canviaríeu de la socie-
tat actual?**

No res, perquè ara es viu molt
bé. Més bé que “después”

33. Un color: Lo roig, que fa goig.

34. Una estació de l'any: L'estiu.
L'estiu que tothom viu.

35. Un mes: L'agost perquè són
les nostres festes. I allí a “disfrutar”.

36. Una bandera: La de Sant
Llorenç, que és lo patró.

37. Un programa de TV: “Un, dos,
tres... responda otra vez”.

38. Un desig bo: Quan vénen tota
la família a veure'm i estic en ells,
és lo goig més bo del món.

Foto: Associació Pi del Broi

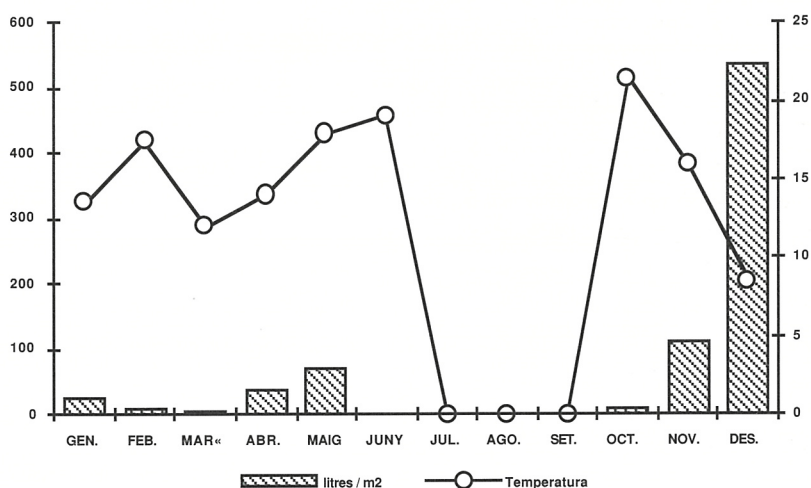
QUIN TEMPS HA FET AL PINELL?

Los/es alumnes del C.P. "Cèsar Martinell" han recollit cada dia a les 9.00h del matí durant los dies escolars les següents dades meteorològiques: temperatura màxima i mínima, humitat absoluta i relativa, precipitacions, pressió atmosfèrica i direcció del vent.

Molt amablement mos han ofert estes dades. En algunes d'elles ham elaborat un climograma referent a l'any 1995, on queden reflectides les temperatures mitjanes mensuals, així com les precipitacions mensuals.

Abans de l'observació i interpretació d'esta gràfica ham de fer un aclariment: totes estes dades no s'han d'agafar al peu de la lletra ja que només se van recollir les dades meteorològiques los dies escolars i, per tant, falten les referides al cap de setmana i les referents als mesos de vacances (juliol, agost i setembre). Per la qual cosa la temperatura mitjana mensual s'ha elaborat a partir de les temperatures mitjanes diàries, però sols los dies escolars i no en tots los dies del mes ni en tots los mesos.

Gràfica de Pluviometria i de Temperatures El Pinell de Brai 1995

SOLUCIONS A "QUI ÉS QUI?" DE LA PAGINA 11

D'esquerra a dreta

- Drets:**
1. Agustí de Garrigueta (viu fora)
  2. Agustí de ca Fèlix (mort)
  3. Agustí de Bibià (viu fora)
  4. Josep de ca Simó
  5. Baltasar de ca Sarraco (mort)
  6. Bernabé de la Rosario
  7. (Bariolet) Llorenç Borrull

- Asseguts:**
8. Manuel de ca Gaspar (mort)
  9. Guillermo l'agutzil (mort)
  11. Simó de ca Sarraco (viu fora) (germà del n.5)
  10. Bariolet (pare del n. 7) (mort)
  12. Ramon del Serraller (mort)
  13. Lluís de ca Peret de Toni

- En terra:**
14. Juanito de ca Sarraco (fill del n. 11)
  15. Sarraqueta (mort)
  16. Peret de Toni (pare del n. 13) (mort)
  17. Foraster de Miravet.

ACTES DELS PLENS DE L'AJUNTAMENT

Acta sessió plenària ordinària realitzada el dia 30 d'octubre de 1995.

0.1 Aprovació de l'acta anterior.

0.2 Organigrama municipal: Regidories.

L'Alcaldia presenta la seua proposta d'organigrama municipal, juntament en lo nomenament dels diferents caps de regidories.

Organigrama municipal:

-Area d'Hisenda. Titulars:

*Sr. Pere Martí Vinaixa.

*Sr. Antoni Borràs Alegre.

*Sr. Miquel Angel Miranda Serres (dipositari).

-Area d'Obres i Serveis. Titulars:

*Sr. Antoni Borràs Alegre.

*Sr. Miquel Angel Miranda Serres.

-Area de Cultura i Festes. Titulars:

*Sr. Ramon Montagut Clua (exclusivitat festes)

*Sra. Laura Crespo Sabaté.

-Area de Turisme i Promoció Local. Titular:

*Sr. Josep R. Pellissa Amposta.

-Area d'Ensenyament. Titular:

*Sr. Ramon Montagut Clua.

-Area d'Agricultura. Titular:

*Sr. Miquel A. Miranda Serres.

-Area de camins. Titular:

*Sr. Antoni Borràs Alegre.

-Area de Medi Ambient. Titular:

*Sr. Ramon Montagut Clua.

-Area de Sanitat. Titular:

*Sra. Laura Crespo Sabaté.

-Area d'Esports. Titular:

*Sr. Pere Martí Vinaixa.

Lo senyor Pere Joan Chertó expresse el desig del seu grup municipal UPLTA de col.laborar en les diferents àrees de responsabilitat establertes. Així mateix, informe el Ple que desenvoluparan una tasca de seguiment d'acord en la següent dedicació:

-Sr. Josep Llorenç Serres Ferré: agricultura, camins, aigua i urbanisme.

-Sr. Delmir Prieto Serrà: ramaderia, medi ambient i sanitat.

-Sr. Pere Joan Chertó Vallespí: cultura, esports, ensenyament, serveis socials i hisenda.

0.3 Pressupost municipal 1995

S'acorde:

Primer.- Aprovar definitivament lo pressupost municipal per a l'exercici 1995, juntament en les bases per a la seua execució, plantilla orgànica i relació de llocs de treball d'est Ajuntament.

S'establix en los següents termes:

Pressupost. Despeses

A.- Operacions corrents.	
1.- Despeses de personal	0.580.000.-
2.- Despeses en béns corrents i seveis	
28.150.000.-	
3.- Despeses financeres	150.000.-
4.- Transferències corrents	200.000.-
B.- Operacions de capital.	
6.- Inversions reals	48.100.000.-
7.- Transferències de capital	-
8.- Actius financers	-
9.- Passius financers	1.500.000.-
Total pressupost	88.680.000.-
Pressupost. Ingressos	
A.- Operacions corrents	
1.- Impostos directes	12.000.000.-
2.- Impostos indirectes	2.000.000.-
3.- Taxes i altres ingressos ..	19.321.285.-
4.- Transferències corrents ...	16.000.000.-
5.- Ingressos patrimonials	400.000.-
B.- Operacions de capital	
6.- Alienació inversions reals	-
7.- Transferències de capital	100.000.-
8.- Actius financers	-
9.- Passius financers	100.000.-
Total del pressupost	88.680.000.-
Plantilla orgànica -Relació de llocs de treball:	
-Secretari-Interventor. Grup B. Agrupació del Pinell-Prat de Comte.	
-Auxiliar Administrativa. Grup D. Subescala Administrativa.	
-Personal comeses diverses. Grup D. Subescala serveis especials (vacant).	
*Peó laboral: contracte indefinit.	
*Peó laboral: contracte temporal.	
*Personal servei neteja: (3) contracte temporal.	
Votació: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.	
0.4 Comptes municipals 1994	
S'acorde:	
Primer.- Aprovar els Comptes Municipals 1994 en les següents característiques:	
1. Compte General del Pressupost:	
-Recaptació líquida a 31.12. 94	47.098.420.-
-Pendent cobrament mateixa data	1.500.000.-
-Drets líquids	48.598.420.-
-Pagaments líquids a 31.12. 94	46.807.936.-
-Pendents pagament mateixa data	4.775.573.-
-Obligacions liquidades	51.583.509.-
-Dèficit	2.985.089.-
2. Compte d'Administració del Patrimoni:	
Actiu líquid patrimonial inici exercici	292.878.386.-
Altres produïts durant l'exercici	12.948.355.-
SUMA	305.826.741.-
Baixes produïdes durant l'exercici	-
Depreciacions experimentades a l'exercici	6.116.535.-
SUMA	6.116.535.-
Actiu líquid patrimonial fi exercici	299.710.206.-
3.- Compte de valors independents i auxiliars del pressupost:	
Existència durant l'exercici	metàl·lic
Ingressos durant l'exercici	1.994.561.-
Despeses durant l'exercici	2.021.120.-
Existència final d'exercici	530.325.-
Segon.- Traslladar còpia certificada Comptes Municipals 1994 a la Sindicatura de Comp-	

tes de la Generalitat de Catalunya, per tal que en tingo coneixement.

Tercer.- Autoritzar l'alcalde-president a signar tota la documentació escaient al present acord.

Votació: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

05.- Festes Majors 1995. Liquidació.

Presentada per la regidoria de festes. La liquidació econòmica corresponent a les darres festes majors del municipi s'establix en los següents termes:

Ingressos

Abonaments:

-10 menors x 1.600.- = 16.000.-

-115 adults x 2.400.- = 276.000.-

Recaptació primer dia de ball = 76.000.-

Recaptació segon dia de ball = 276.000.-

Recaptació tercer dia de ball = 557.500.-

Recaptació revista = 175.825.-

Assegurança primer dia de ball 870.000.-

(suspensió)

Recaptació Rock = 396.750.-

Total .....

Despeses

Curses pedestres categories diverses:

..... 62.200.-

Curses de lliure inscripció: .....

Grup teatre: .....

Grup rock: .....

Revista: .....

Esbart català: .....

Enrico pallaso: .....

Orquestres:

Magenta .....

Marabú .....

Marina .....

Corre-foc / xaranga .....

Vestits pubilla .....

Assegurança ball .....

Flors (adquisició) .....

Xaranga Paüls .....

Representació Ajuntament .....

Trofeus i medalles .....

Material exposició al Celler .....

Trasllat plafons .....

Consumicions bars i botigues .....

Total .....

Quant a este punt s'acorde:

Primer.- Aprovar liquidació econòmica presentada corresponent a les festes majors 1995.

Votació: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

0.6 Grup local de protecció civil

L'Alcaldia presente la formació, segons directrius emeses pel Govern Civil de Tarragona, d'un grup local de protecció civil per tal de garantir una actuació organitzada en cas que es produís una situació d'emergència (bàsicament per la proximitat del municipi a la Central Nuclear d'Ascó).

Quant a este punt, hi ha consens entre els regidors de demanar al Governador Civil informació precisa dels mitjans i funcions que haurà d'assumir este grup local de Protecció Civil. Se tracte de determinar en exactitud l'abast operatiu del grup local de protecció civil creat.

És així que s'acorde:

-Demanar al Governador Civil un pronunciament sobre la qüestió plantejada. Este pronunciament determina la posició de l'Ajuntament respecte l'operativitat real del grup local de protecció civil creat.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

07.- Plàstica a l'EGB. Sol.licitud subvenció
-Sol.licitud d'ajuda econòmica en matèria
d'ensenyament de plàstica a l'EGB.

Com que el Consell Comarcal convoque una
sèrie d'ajudes per a la realització d'ensenyament
de plàstica, música en horari escolar als cursos
d'EGB de les escoles públiques, s'acorde:

Primer.- Sol.licitar una ajuda econòmica per
tirar avant l'ensenyament de plàstica a l'EGB, a
les escoles públiques del municipi.

Segon.- Quantificar el servei en los següents
termes:

-Pressupost de l'activitat 291.600.-

-Nombre de professors 1.-

-Durada del curs ..... curs 1995-96

Tercer.- Traslladar el present acord al Con-
sell Comarcal de la Terra Alta.

Votació: unanimitat regidors assistents a
l'acte.

08.- Retevisió: instal.lació antena repetitiva
senyal TV

Lo senyor Miquel A. Miranda informe el ple
de les gestions realitzades per a la instal.lació
d'una antena repetidora del senyal de TV al
municipi.

Hi ha consens entre els regidors assistents
a l'acte per tal que l'Ajuntament agilitzi les ges-
tions pendents per a la conclusió d'este projec-
te.

09.- Sol.licitud PUOISC comarcal

Com que hi ha la possibilitat d'accedir a la
concessió d'una ajuda econòmica prèviament
del PUOISC comarcal per a la realització d'una
actuació d'obra pública al municipi, s'acorde:

Primer.- Aprovar inicialment l'actuació pro-
jectada en títol «Construcció pista
poliesportiva», segons MV redactada pel tècnic
Jordi Anguera i Vallès.

Segon.- Presentar l'actuació «Construcció
pista poliesportiva», segons memòria valorada
redactada pels serveis tècnics municipals.

Tercer.- Assumir el compromís de buscar
vies de finançament de la part del pressupost
no subvencionada pel PUOISC comarcal: així
es presentarà davant lo Departament d'Esports
de la Generalitat de Catalunya sol.licitud de sub-
venció per cobrir la part del pressupost sense
previsió actualment.

Votació: vots afirmatius 6. Vots d'abstenció
3, grup UPLTA.

10.- Zona d'instal.lacions esportives

L'Alcaldia informe el ple de la Cooperació
de la reunió mantinguda en los serveis tècnics
del representant d'Esports de la Generalitat de
Catalunya, respecte al conjunt de les actuacions
previstes a la zona d'instal.lacions esportives
municipals. És d'hora de traure conclusions
definitives, però s'ha observat una bona pre-
disposició de part del Departament d'Esports
de donar suport econòmic a diverses actuaci-
ons previstes a la zona esportiva dissenyada.

11. Projecte d'instal.lació de càmping

Lo regidor de Turisme i Promoció Local,
Josep R. Pellissa, presente al ple de la
cooperació la possibilitat d'estudiar de forma
rigorosa la instal.lació d'un càmping al nostre
municipi.

En un primer moment, se tractaria de re-
dactar un document tècnic (avantprojecte) que
determinés la inversió econòmica que hauria
d'assumir i la viabilitat real del projecte.

Quant a este punt, s'acorde:

Primer.- Aprovar la redacció de l'avantpro-
jecte.

Segon.- Estudiar les possibles vies de fi-

nançament d'este projecte; se presentarà a di-
ferents organismes de l'administració per tal de
determinar la possible ajuda econòmica públi-
ca en què comptaria el projecte.

Votació: unanimitat regidors assistents a
l'acte.

12.- Certificacions d'obra municipal

-Enllumenat públic, 2a fase:

Primer.- Aprovar la cetrificació d'obra pre-
sentada per import de 5.526.972 pessetes.

Segon.- Determinar les causes de l'increm-
ent del pressupost final de l'obra xifrat en
77.178 pessetes.

Tercer.- Traslladar el present acord als
orgnismes públics participants en lo finança-
ment de l'obra.

Votació: vots afirmatius 6. Vots negatius 3,
grup UPLTA

13. Sol.licitud escola taller.

S'acorde:

Primer.- Sol.licitar l'actuació del mòdul de
paleta d'esta Escola Taller Comarcal per inter-
venir en los següents projectes constructius:

1.- construcció plaça camí cementeri
(perllongació carrer Miravet).

2.- Condicionament safarejos municipals.

Segon.- Traslladar el present acord a l'Es-
cola Taller Comarcal.

Votació: unanimitat regidors assistents a
l'acte.

14.- Inclosió punts ordre del dia

1.- Aprovació despeses d'inversió per l'ad-
quisició d'una bomba impulsora model / marca
IDEAL SD 062 / 15FD12, de 75 CV, 380-360 V.

S'acode:

Primer.- Aprovar factura presentada per
import de 1.734.593 pessetes.

Segon.- Traslladar el present acord a la Di-
recció General d'Obres Hidràuliques.

Votació: unanimitat regidors assistents a
l'acte.

2.- Moció contra les proves nuclears fran-
ceses. S'acorde:

Primer.- Fer palès lo seu rebuig sense
pal.liatius a l'actuació prepotent del Govern fran-
cès i del seu cap Chirac, per autoritzar la reali-
tzació de proves nuclears de forma reiterada i
contínua, sense atendre les sol.licituds pràcti-
cament de tot lo món per aturar-les.

Segon.- No estendre este rebuig als poble
francès que, també majoritàriament, s'ha pro-
nunciat en contra d'estes proves nuclears.

Tercer.- Fer públic este rebuig pels mitjans
d'informació propis de la comarca.

Votació: unanimitat regidors assistents a
l'acte.

15.- Precs i preguntes

Se plantege l'estat de conservació de la via
pública «Camí de la Venta», que presente greus
desperfectes de manteniment del paviment.

Quant a este punt, s'examinarà la titularitat
pública -local, provincial o general- de la via en
qüestió per a determinar l'administració públi-
ca que ha d'assumir les despeses d'execució
dels treballs de manteniment que cal realitzar.

Acta sessió plenària ordinària del dia 18 de
desembre de 1995, a les vint-i-una hores.

01.- Acta sessió anterior. Aprovació

02.- Escola Taller. Actuacions

S'acorde:

Primer.- Autoritzar les actuacions de l'Es-
cola Taller quant a:

-Ajardinament dels accessos a la Via de Vall
de «Zafán».

-urbanització plaça del c. Miravet.

Votació: unanimitat regidors presents.

03.- Creació plaça objector consciència

Per tal de disposar d'una plaça d'objector
de consciència que s'haurie de cobrir en per-
sones que volguessen desenvolupar una pres-
tació social substitutòria del servei militar en est
Ajuntament, s'acorde:

Primer.- Sol.licitar davant lo Ministeri de
Defensa la qualificació de Centre col.laborador
per a est Ajuntament.

Segon.- La plaça per a la prestació social
substitutòria es fornirà bàsicament de tasques
pròpies de l'activitat quotidiana d'una adminis-
tració local com és est Ajuntament (funcions
administratives, seveis locals, culturals, espor-
tives...)

Votació: unanimitat regidors assistents a
l'acte.

04.- Certificació d'obres

En consideració que de part dels serveis
tècnics municipals s'ha preparat certificació
d'obra única en relació a l'execució dels pro-
jectes següents:

1.- Pavimentació parcial del c. Bonaire i cla-
vegueram perllongació del c. Calvari.

2.- Pavimentació parcial del c. St. Roc
(perllongació).

S'establix un estat econòmic segons les
següents determinacions:

-Obra: pavimentació parcial del c. Bonaire i
clavegueram perllongació del c. Calvari:

*Pressupost total execució..1.148.818 pts.

*DARP-90. Subvenció ..... 400.000 pts.

*Equipaments-92. Subvenció Consell C. ...

..... 555.555 pts.

*Aportació municipal ..... 193.263 pts.

-Obra: pavimentació parcial del c. St. Roc
(perllongació).

*Pressupost total execució . 1.953.884 pts.

*DARP-94. Subvenció ..... 400.000 pts.

*PAM - Diputació. Subvenció 834.834 pts.

*Aportació municipal ..... 719.050 pts.

Quant a este punt, s'acorde:

Primer.- Aprovar certificacions d'obra pre-
sentades pels serveis tècnics municipals.

Segon.- Traslladar estes certificacions als
diferents organismes possibles que participen
en el finançament de les obres.

Votació: unanimitat regidors assistents a
l'acte.

05.- Programa camins municipals 1994.

Un cop vist lo resum del cost de les obres
d'arranjament de diferents camins municipals
del Pinell de Brai, corresponents al Pla 1994
efectuades en l'ajuda del Consell Comarcal de
la Terra Alta, est Ajuntament acorde:

1r.- Aprovar la inversió total realitzada du-
rant l'esmentat Pla en este municipi per valor
de 2.352.000 pessetes.

2n.- Aprovar l'aportació de l'Ajuntament del
Pinell de Brai a l'esmentat Pla d'arranjament de
camins, en concepte de treballadors, maquinà-
ria i altres aportacions per valor de 1.176.000
pessetes.

3r.- Informar d'est acord lo Consell Comar-
cal de la Terra Alta.

4t.- Enunciar el llistat de camins on s'han
desenvolupar los treballs d'arranjament en los
següents termes:

Nom del camí Nom del camí

Rotes Campàs

Camp de la Fogueta Barranc del Molí

Bassa Blanca Prats

Cap del Terme Ramer

Panals Aigües vives
Canars Comes
Escollades Pomó-pomó
Algars Cagaferros
Escomes Savinar
Brois Canar
Pomó-pomó Vinyetes
Sta. Magdalena Quatre bancals
Mas d'Oliver Escombraries
Planes de Móra

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

Josep Llorenç Serres fa un estudi de les característiques físiques que han de reunir els camins veïnals del terme municipal, per tal d'aconseguir uns vials en dimensions suficients per a l'activitat agrícola que li són pròpies. Hi ha consens en este punt. Fins i tot se plantege també la creació d'una comissió municipal de camins, per tal de treballar activament sobre este tema.

06.- Alienació habitatge Av. de Catalunya, n. 23

L'Ajuntament en ple, en data 04.09.95, va acordar alienar mitjançant subhasta pública la finca urbana de propietat municipal en caràcter de bé patrimonial, situada a l'Av. de Catalunya, n. 21.

En constatar, però, que per raons d'interès social, és més convenient l'alienació de l'habitatge colindant, també propietat municipal, situat al n. 23 de l'Av. de Catalunya, s'acorde:

Primer.- L'expedient d'alienació de propietat municipal iniciat en data 04.09.95 només afectarà l'habitatge situat a l'Av. de Catalunya, n. 23. L'habitatge situat al n. 21 continuarà, per tant, formant part del patrimoni municipal.

Segon.- Se modificarà el plec de clàusules econòmico-administratives que regirà la subhasta pública del bé immoble pendent d'alienar, perquè contemplo el nou tipus de licitació establert, segons l'informe pericial, en 5.031.000 pessetes.

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

07.- Contractació personal laboral

S'acorde:

Primer.- Contractar en caràter temporal, per a la prestació d'un servei determinat, les següents persones i per a les tasques indicades:

-Auxiliars tècnics de manteniment:

*Sra. Maria March Luengo

*Sra. Ma. Carmen Fons Pujol

*Sra. Teresa Ma. Cuadro Pellejà

-Professora de plàstica a l'EGB:

*Sra. Rosa Maria Avante Papasseit.

Segon.- Establir la seua jornada laboral segons les següents determinacions:

-Auxiliar tècnic de manteniment: 20 hores setmanals.

-Professora de plàstica a l'EGB: 4 hores setmanals.

08. Biblioteca local. Habilitació

Davant lo greu dèficit en infraestructures de caràcter cultural que caracteritze la realitat d'este municipi, s'acorde:

Primer.- Habilitar una aula del CP Cèsar Martinell com a sala de lectura pública, fora de l'horari escolar.

Segon.- Concretar tots los aspectes tècnics d'esta actuació (personal, responsabilitat civil, horaris, material).

Tercer.- Preparar un fons de lectura apropiat per al sevei de lectura que es petén oferir.

Quart.- Comunicar el present acord a la di-

recció del CP Cèsar Martinell.

Votació: unanimitat regidors presents.

09.- Gestions pavelló cobert

La regidoria d'obres informe que la rehabilitació del paviment existent no està contemplada a les obres que s'executen, per la qual cosa l'Ajuntament n'haurà d'assumir la seua realització. S'acorde:

Primer.- Obrir període de temps fins al dia 27.12.95 perquè les diferents empreses qualificades per a l'execució d'esta obra de pavimentació del pavelló cobert pugon presentar oferta econòmica per a accedir a l'adjudicació dels treballs.

Segon.- Presentar com a data límit de recepció de l'obra el gener de 1996.

Quart.- Lo contracte d'obres s'adjudicarà a l'empresa que oferirà la proposició econòmico-tècnica més avantajosa.

Votació: unanimitat regidors presents a l'acte.

10. Festes locals 1996

S'acorde:

Primer.- Les festes majors 1996 s'obriran lo dia 8 d'agost de 1996 (vespra), i continuaran fins al dia 11 d'agost de 1996.

Segon.- S'estudiarà la proposta del grup UPLTA per tal que el període de festes majors 1996 contemplo el desenvolupament d'una setmana cultural, que prellongarà la programació de les festes fins al dia 15 d'agost de 1996.

Votació: unanimitat regidors presents a l'acte.

11.- Motius decoratius nadal

La instal·lació dels motus decoratius de Nadal als principals carrers del poble tradicionalment ha estat realitzada per la Junta de Sta. Magdalena, en col.laboració econòmica del l'Ajuntament.

L'Alcaldia propose organitzar esta activitat d'una forma definitiva, en perspectives de futur, en previsió que els treballs corresponents s'haguessen d'efectuar directament per l'Ajuntament.

Quant a este punt, s'acorde:

Primer.- Col.laborar econòmicament en la Junta de Sta. Magdalena per import de 70.000 pts., per a pagar les despeses d'instal·lació de l'ornament nadalenc per enguany.

Segon.- Acceptar la proposta de l'Alcaldia.

Votació: unanimitat regidors presents.

12. Llicències municipals.

13. Precs i preguntes.

Acta sessió plenària extraordinària en caràcter urgent realitzada el dia 11 de gener de 1996, a les 18,30 h.

01.- Acta sessió anterior. Aprovació

02.- Pavelló cobert: millora del paviment existent

La Comissió de Govern municipal ha acordat adjudicar l'execució de l'obra de millora de pavimentació del pavelló cobert a l'empresa Construccions ANNA, SCCL per l'import de 2.075 pts/m² (IVA inclòs).

Votació: unanimitat regidors assistents a l'acte.

03.- Construcció punt d'aigua a Sta. Magdalena.

Com que el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya mitjançant lo seu servei d'ordenació i gestió de recursos contemple una línia d'ajuda econòmica per a la construcció de punts de reserva d'aigua contra incendis en zones forestals, sense

excloure altres usos agrícoles admissibles, s'acorde:

Primer.- Ordenar la redacció d'una memòria valorada d'instal·lació d'un punt de reserva d'aigua al recinte de Sta. Magdalena.

Votació: unanimitat regidors assistents.

04.- Ninxols cementeri

S'acorde:

-Respectar el disseny funcional del nou bloc de ninxols construïts i, per tant, no autoritzar la instal·lació de làpides capaces de cobrir dos ninxols alhora: la làpida serà sempre individual per a un únic ninxol.

Votació: vots afirmatius 7. Pere Martí Vinaixa s'absté.

05.- Règim d'ajudes als transeünts

S'acorde:

Primer.- Redactar una normativa per establir la naturalesa concreta de l'ajuda institucional als transeünts.

Esta normativa es posarà en coneixement tant de les forces d'ordre públic local com del conjunt dels veïns, perquè siga respectada i potenciada.

Segon.- Esta ajuda institucional garantirà un tractament digne als transeünts que passen pel nostre municipi i, per tant, farà innecessària l'acció puntual d'ajuda econòmica dels veïns: se col·locaran a les dos entrades del nucli urbà rètols que taxativament prohibiran l'activitat de mendicitat.

Votació: unanimitat regidors presents.

Nutrició dels Vegetals

Josep Maria Alcoverro i
Martínez

GENERALITATS SOBRE L'ADOBAT

Perquè una planta nos dono el rendiment que natros volem, bons fruits, la planta ben ufanosa, molt crescuda, cal que estigue ben alimentada. Los vegetals agafen lo seu aliment (elements nutritius) de la solució del sòl que envolte les seues ràils; si en esta solució no s'hi troben tots los elements essencials en la quantitat i proporcions adequades, la planta no s'alimentarà bé i no mos produirà allò que volem o que mos cal.

Per un altre costat, a cada collita la planta extrau del sòl unes certes quantitats de cada un dels elements essencials, la qual cosa vol dir que, a base de temps, algun no es trobarà en quantitat suficient.

Estos motius justifiquen plenament d'adobat: primer equilibrar el contingut en los diferents elements essencials i segon, restituir els extrets per la collita; o millor, afegir aquella quantitat que suposem que es traurà. Los vegetals estan formats per tots estos minerals, distribuïts per les seues parts (fulles, ràils, soques, fruits, etc.)

Dins dels elements nutricionals podem fer dos grups:

- Macronutrients: los més importants i basics són (nitrogen, fòsfor, potassa, calci, magnesi i sofre).
- Micronutrients: los que, tot i ser importants, juguen un paper més petit; són (ferro, manganès, coure, molibdè, bor, zenc i clor).

Tots estos elements se troben en més o menys quantitat a la terra, però molts no hi estan de manera que les plantes los pugon agafar. També els trobem en la majoria d'adobs. La manera més efectiva de posar-los a l'abast dels vegetals és en l'adobat, bé sigue en guano granulat o en fems.

Si pensem, per una part, que els excessos d'aigua arrosseguen los nutrients més solubles i se'ls enduen fora de l'abast de les ràils i, per un altre costat, que les necessitats de les plantes varien segons l'estadi vegetatiu en què es troben i les circumstàncies que les envolten, quedaran justificades les aportacions en diferents fases, les aplicacions foliars i la fertirrigació (adobat per l'aigua de reg).

A l'hora de triar un adob hem de tindre en compte unes determinades característiques:

Estat físic, en què es trobe per a saber quin tipus d'aplicació hem de fer.

Composició química, per a saber com reaccionarà en la terra.

Solubilitat, com més soluble és, més ràpidament passarà a disposició de les plantes (recordem que les plantes agafen los nutrients dissolts, "beuen", no mengen).

Reacció química, segons com sigue una o l'altra pot millorar o destruir la terra.

Riquesa, quantitat dels elements que porte el guano.

(Continuarà)

Medicina i Salut

Josep Maria March

El bulb d'all

Se cultive en zones de clima temperat. El conreu se fa a partir de trosos de bulb que se sembren a la primavera i es recol.lecten a l'estiu.

El bulb són uns 10 grams comprimits lateralment, arquejats i recoberts en una membrana.

Constitució química

- Flabonoides
- Vitamines (vit. A, B, B2, C)
- Glúcids (fructosans i mucílags)
- Enzims (al.liinasa: responsable de l'olor)
- Compostos sofrats:
  - all fresc (al.liina: inodora) (quan se trinxe:)
  - al.licina (olor típica de l'all) (per inestabilització amb l'aire:)
  - ajoeno

L'al.licina per destil.lació o en presència d'aigua, done sulfur d'al.lil i

trisulfur d'al.lil.

Accions farmacològiques

1. Antisèptic: Antibacterià i antifúngic, per acció de l'al.licina. S'utilitze com a antisèptic pulmonar i intestinal.
2. Diürètic: Per acció dels glúcids.
3. Antihipertensiu: Acció molt suau.
4. Hipolipemiant: Baixe el colesterol, l'LDL, els triglicèrids en la sang, per acció de l'al.licina, l'"ajoeno" i els sulfurs.

Preparats d'all

1. Ingerir all fresc: per al mal alè i la bona transpiració.
2. All pulveritzat i assecat: comprimits i càpsules.
3. Extracte oliós d'all a partir d'all fresc triturat: càpsules de gelatina, absorció a l'intestí prim.
4. A partir del suc, se diluïx i s'esterilitze.
5. Destil.lació de l'all en los sulfurs, per a píndoles o càpsules.

Treball monogràfic sobre el celler cooperatiu del Pinell

Selvi Alcón
Ramon Hernández

Lo Centre d'Estudis de la Terra Alta ha publicat al núm. 21 del seu butlletí, un treball monogràfic sobre el celler cooperatiu del Pinell, realitzat per Josep Antoni March, acompanyat en fotografies fetes per Joan Ferré.

Se fa referència al moviment modernista i al cooperativisme, així com també a la figura de Cèsar Matinell com a escriptor i arquitecte.

És interessant l'explicació que done l'autor sobre la situació sócio-econòmica anterior a la construcció del celler i el molí d'oli, que permet introduir-mos en l'am-

bient que es respirave en aquell moment:

-Distribució de les unitats de conreu.

-Classes socials.

-Sectors econòmics.

-Cultius predominants.

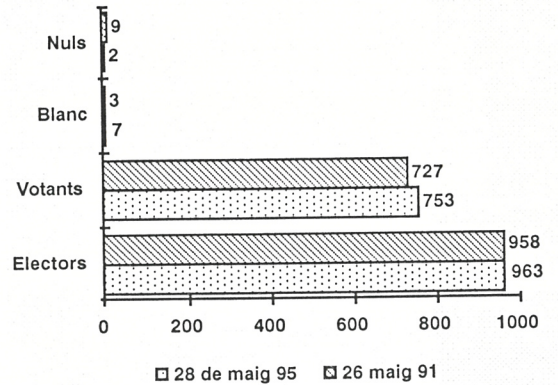
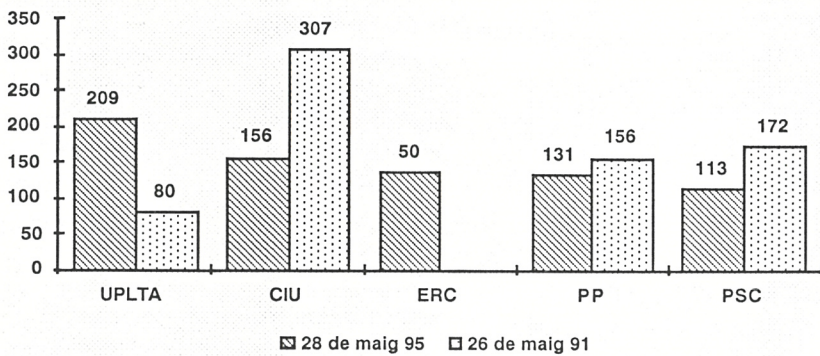
-Molins d'oli.

-Associacions de caire polític-social, i les seves activitats.

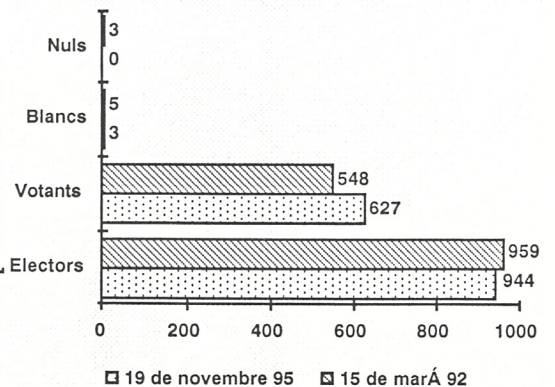
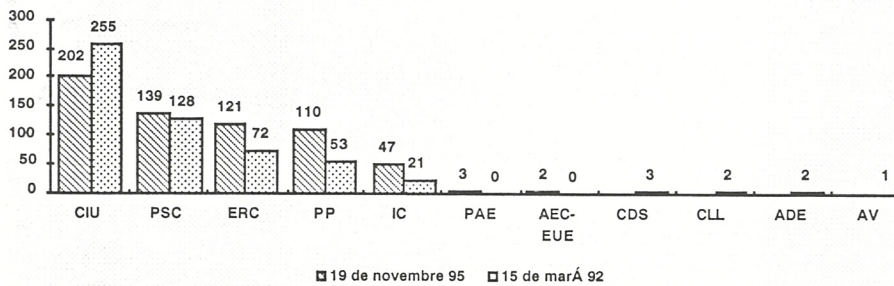
A més a més fa un acurat estudi de l'edifici, indicant les modificacions que es van fer respecte al primer projecte.

RESULTATS ELECCIONS

ELECCIONS MUNICIPALS

ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA

CERÀMICA
Humanés
 MAJOR. 7 426051

ELECTRICITAT i FONTANERIA
A&B C.B.
 INSTAL·LACIONS D'ELECTRICITAT I FONTANERIA
 C/ Pilonet, 13. Tel. 42 63 38

Àngels Amposta Borrull
Carnisseria - Cansaladeria
Xarcuteria
 C/ Miravet, 6. Tel. 42 61 59

FRANCISCA CASÉ
SPAR
 Preus d'impacte en els productes SPAR
 S'encomanen corones de flors per 'enterros' i flors per comunions i bodes
 amb guarniment d'església inclòs.
 Pau Picasso, 2. Tel. 42 60 77 EL PINELL DE BRAI

PERRUQUERIA BERTA
HOME i DONA
Línia de productes REVLON
 Sant Roc, 5. Tel. 42 63 05
 EL PINELL DE BRAI

FUSTERIA MECÀNICA
BAPTISTA VALLESPÍ ESPINÓS
 C/ Pilonet, 19. Tel. 42 60 63
 EL PINELL DE BRAI

FERRETERIA PINELL
Ferreteria - Material Elèctric - Llistes de Noces -
Articles de Regal - Accessoris per a la casa i llums
 Plaça del Mercat, 5
 Tel. 42 63 42

Construccions BORRÀS
 Treballs ben acabats
 C/ Miravet, 30. Tel. 42 61 99
 EL PINELL DE BRAI

PINTURES I DECORACIONS
SERRES
 Camí de la Creu, 10
 Tels. 42 60 34 - 42 60 05
 EL PINELL DE BRAI

Maria Borràs Amposta
Comestibles en general
 C/ de la Font, 8. Tel. 42 62 57

TALLER
SALVADOR BORRULL FUCHO
 Servei automòbil i tota mena de mecànica
 C/ Cos, 5. Tel. 42 61 67

FORN DE PA
Teresa Espinós Guari
 C/ Forn, 2. Tel. 42 61 11 EL PINELL DE BRAI

Bar Brasseria Can Manel
Especialitat en carn a la brasa i conill en all i oli
 Av. Catalunya, 5. Tel. 42 60 64

Transports Serres
 C/ Major, 14. Tel. 42 62 64. EL PINELL DE BRAI

Taller Mecànic
Eleuterio Serres Amposta

FARMÀCIA

**Laureano
Blanch
Escurriola**

C/ Sant Jordi, 3. Tel. 42 60 76

SALVADOR

RAMÍREZ

CONSTRUCTOR D'OBRES

Camí Creu, s/n
Tel. 42 63 83

FORN DE PA I PASTISSERIA

MONTAÑA

Plaça del Mercat, 2

Tel. 42 62 17

EL PINELL DE BRAI

ÒSCAR ESPINÓS AMPOSTA

**Reparació de calçat
Artesania en cuir
Gran surtit en corretges i
sandàlies**

C/ Julio Antonio, 11
Tel. 40 01 46. **MÓRA D'EBRE**

RESTAURANT BAR

ÀNGEL

**ESPECIALITAT EN CUINA
CASOLANA
local refrigerat**

C/ Font, 10. Tel. 42 62 35
EL PINELL DE BRAI

COOPERATIVA DE CONSUM

Ofereix els productes

COALIMENT

C/ Tortosa, 4

Tel. 42 60 86

Perruqueria Unisex **CRIS**

C/ Lleida, 26. Tels. 42 60 05 - 42 60 34

EL PINELL DE BRAI

GERMANS FABREGAT, C.B.

**CONSTRUCCIONS EN
GENERAL**

C. Sta. Magdalena, 18

Tels.: 42 60 73 - 42 62 77

43594 **EL PINELL DE BRAI**

NAIXEMENTS

1. Judith Faneca i Cuadro	21 / 01 / 95
2. Carlos Álvarez i Fons	08 / 02 / 95
3. Àngel Cobo i March	23 / 02 / 95
4. Cristian Cobo i March	23 / 02 / 95
5. Cristina Amposta i March	11 / 03 / 95
6. Aleix Fontanet i Vallespí	03 / 08 / 95
7. Eva Olesa i Pellissa	17 / 10 / 95
8. Joan Bejarano i Alerany	27 / 10 / 95
9. Andrea Turch i Aguilar	29 / 10 / 95
10. Jasmina Serres i Amposta	21 / 11 / 95

MATRIMONIS

18 / 03 / 95	Salvador Gavaldà i Domenech
01 / 09 / 95	Marina Algueró i Alcón
09 / 09 / 95	Manuel Arnal i Quixalos
02 / 12 / 95	M. José Ruiz i Felez
30 / 12 / 95	Francisco Borrull i Martínez
	Josefa Misericordia Costa i Ruiz
	Jorge Bofarull i Maurell
	Lidia Quixalos i Vallés
	Alberto Coronado i Jordi
	M. Paz Vidiella i Ferré

DEFUNCIONS

1. M. Dolores March i Roca	19 / 04 / 95	als 94 anys
2. Rodolfo Bernabé Algueró i Piñero	10 / 06 / 95	als 44 anys
3. Vicente Cobo i Aranda	17 / 06 / 95	als 56 anys
4. M. Rosa Manuela Olesa i Olesa	01 / 07 / 95	als 89 anys
5. Pedro Borràs i Borràs	30 / 09 / 95	als 62 anys
6. M. Teresa Muria i Llop	23 / 10 / 95	als 89 anys
7. Jaime Clua i Grau	26 / 10 / 95	als 54 anys
8. Basilio Borrull i Martínez	08 / 11 / 95	als 81 anys
9. Juan Fco. Pallares i Serrà	02 / 12 / 95	als 65 anys
10. Raimunda Martí i Montagut	17 / 12 / 95	als 78 anys
11. Antonio Lahosa i Ferré	06 / 08 / 95	als 60 anys
12. Silvestre Martínez i Claret	15 / 07 / 95	als 46 anys
13. Juan Prieto i Adell	31 / 05 / 95	als 57 anys
14. José Vallès i Vallès	09 / 03 / 95	als 74 anys
15. Francisca Borràs i Serres	05 / 03 / 95	als 89 anys
16. Bautista Borràs i Vallespi	02 / 02 / 95	als 73 anys
17. Ismael March i Avante	23 / 11 / 95	als 72 anys
18. Josep Montagut Arnal	26 / 05 / 95	als 87 anys
19. Guillermina Serres Borràs	14 / 11 / 95	als 85 anys
20. Josep Vidiella Borrull	12 / 12 / 95	als 88 anys
21. Agustí Miranda Rivera	28 / 12 / 95	als 68 anys

**Hi ha més de
vint mil raons
per fer cultura**

CONSTRUCAT